

Martin M. Šimečka

Potřeba romantismu

21. 6. 2014 | aktualizace: 22. 6. 2014 11:50

Slovenský prezident Andrej Kiska má smysl pro patos v pravou chvíli

Zrychlená doba stále rychleji vyvrací letité národní stereotypy, někdy bohužel v neprospěch Čechů. Ještě před pěti lety dokázali v Bruselu obhájit svůj pověstný smysl pro ironii instalací Entropy výtvarníka Davida Černého, dnes si česká velvyslankyně Livia Klausová stěžuje u slovenské vlády na „zneuctění“ české vlajky v Košicích. To je velký posun k trapnosti, dalo by se poznamenat. Češi a Slováci jako by si vyměnili národní povahy. Byli to totiž slovenští umělci, kdo tentokrát předvedl smysl pro ironii, výsměch. A je to komická sebezahleděnost českého státu, do níž tvrdě narazili. Po nacionalisticky laděné stížnosti paní Klausové jim byly zastaveny dotace jejich výstavy o nacionalismu. Jak příznačné.

Byl to navíc manžel paní Klausové, kdo jako prezident svedl Česko na scestí provinčního nacionalismu, jehož sílu pak využil ke svému zvolení jeho následník Miloš Zeman. Před lety bylo toto myšlení typické spíše pro Slovensko, však také proto si volili prezidenty nehodné této funkce. Jenže tento národní stereotyp sami Slováci nedávno zrušili zvolením Andreje Kisky hlavou státu. Nový prezident se své funkce oficiálně ujal 15. června.

Slovensko má tak najednou v nejvyšší funkci politika, s jakým dosud nemá zkušenost. Jeho inaugurační projev byl manifestem moderního evropského myšlení, mluvil o hrdosti na to, že Slováci se na evropském projektu „mohou podílet“, ale mluvil také v souvislosti s válkou na Ukrajině o závazcích Slovenska vůči NATO, jež si „nesmíme změkčovat“, nebo o občanské statečnosti těch, kteří si „zachovali ideály“ a měli by se stát vzorem pro ostatní. Taková slova byla z úst ústavních činitelů slyšet jen velmi zřídka a už hodně dávno.

Ficův vyzývatel

Vše nasvědčuje tomu, že nástupem Andreje Kisky do funkce se politické poměry na Slovensku výrazně změní i přesto, že prezident nemá silné pravomoci. Po letitém úpadku politického života, jež prakticky cele ovládla strana Smer a opozice se ideově i personálně rozkládala, má nyní premiér Robert Fico vážného vyzývatele, který mluví jiným politickým jazykem a vyhrál nad ním v přímé prezidentské volbě. Další prezidentský kandidát Radoslav Procházka, který skončil třetí, založil novou stranu, jež v průzkumech všechny opoziční partaje přeskočila a pasuje se na lídra pravice.

Teď je to Robert Fico, komu dochází energie a ideje. Tento mistr ve vycit'ování nálad společnosti urychleně svolává na konec června kongres strany, na kterém zřejmě budou padat hlavy. Byl to však on, kdo prohrál v souboji s Kiskou, je to především jeho vina, že straně klesají preference (byť ještě pořád velmi vysoké) a že v evropských volbách přišla o jeden mandát.

Fico má v Kiskovi soupeře, který – i díky silnému týmu chytrých poradců – rozumí politickému jazyku symbolů stejně dobře jako on. Na slavnostní večeři si pozval zástupce nevládních organizací a bezdomovce – tedy aktivní obránce demokracie i pasivní oběti poměrů. Vyjádřil tím úctu „občanské statečnosti“ i soucit s vyloučenými. Robert Fico, který se označuje za sociálního demokrata, bude jen stěží hledat odpověď na tuto levicovou výzvu, byť jejím autorem je někdejší podnikatel podporovaný spíše pravici.

Volba Kisky není zpětně až tak překvapivá. Slováci byli unaveni zpupnými politiky a volili tak trochu s romantickým patosem, což by odpovídalo jednomu staršímu slovenskému stereotypu. Jeho výsledkem nicméně je, že mají poprvé od rozdělení společného státu důstojnějšího prezidenta než Češi, kterým by možná trocha romantismu – když už se vzdali smyslu pro ironii – také neuškodila.